

EN DRØM: Hagestuen har stått avstengt i mange år, men en gang håper Astrid Holm Hermansen å kunne feire jul med sin familie i dette storslakte rommet.

Storslakte gårder forfaller

Sælid gård holder ikke på å dette ned. Men utfordringene med å ta vare på og vedlikeholde en storgård bygd for en helt annen tid er formidable. Uten hjelp fra storsamfunnet vil herregårdene som i dag forskjønner kulturlandskapet, langt om forvitret.

HAMAR: For hundre år siden arbei-

det 103 personer på Sælid gård. Nå er det ingen utenfra som jobber på Sælid. Eieren Astrid Holm Hermansen og mannen Jan Thore Hermansen har begge full jobb utenom å drive gården.

De økonomiske overføringene fra samfunnet til bondene er rettet inn mot jordbruksdriften og er ikke tilpasset storgårdenes vedlikeholdsbehov. På Sælid er det flere bygninger. Til sammen står de under 20 dekar med tak. For den svære låvens del, dreier det seg om et asbesttak som det vil koste en formue bare å fjerne.

Familien på Sælid bor i en liten del av våningshuset, som utgjør 1.200 kvadratmeter, fordelt på to etasjer.

– Vi bor i ei mindre leilighet i en del av våningshuset. Resten, 70 prosent av golflaten, er et museum, hevder Holm Hermansen.

Fordums storhet

En vandring gjennom de mange stuene, den gedigne ballalsalen i andre etasje på 220 kvadratmeter, soverommet som Kong Haakon sov i 9. april, royerommet og biblioteket vitner om fordums storhet.

Interiørene er utsøkte og en lise for øynene. Det meste ble båret opp og holdt i hevd takket være store inntekter fra datidens akevitt og konjakproduksjon på Sælid.

Vå gjennomgang på en varm forsommeldag gir oss ikke følelsen av hvordan det er om vinteren da det er nærmest umulig å fyre i et bygg der bare frontfasaden inneholder 18 uisolerte dobbeltvintholder.

Flera av vinduene skulle ha vært skiftet ut. Men det koster 120.000 kroner bare å sette i stand to av dem etter antikvariske metoder.

Mugg og råte

Holm Hermansen sier de siste års klimaendringer har gitt et råtere innklima. Fuktigheten trenger inn, det renner nedover de flotte tapetene, maling flasser av, mugg avdekes under møbler og i bokhyllene.

– Blant annet dette skal diskuteres på et seminar på Bøndernes Hus i Løten 10. juni der status for gården på Hedmarken skal gjøres opp. Det handler om en kulturhistorisk ark som er truet. Kvelden før samles deltakerne nettopp på Sælid gård.

Spørsmålet er om samfunnet skal trekke på skuldrene og si at enten er tida ute for det gamle bondesamfunnets storhetstid, eller så får vår tids pengefokk heller overta slektsgårdene. Hvis ikke må samfunnet stille opp på en helt annen måte enn i dag.

Holm Hermansen henter noen

millioner. En gjør seg sine refleksjoner når en vet at våningshuset på Aulestad har mindre prakt, og er langt mindre i storrelse sammenliknet med Sælid.

Blant annet dette skal diskuteres på et seminar på Bøndernes Hus i Løten 10. juni der status for gården på Hedmarken skal gjøres opp. Det handler om en kulturhistorisk ark som er truet. Kvelden før samles

deltakerne nettopp på Sælid gård.

Holm Hermansen henter noen

SÆLID – EN AV VÅRE STORGÅRDER

- Sælid gård i Hamar, beliggende ved Åkersvika rett øst for Hamar sentrum, er første gang nevnt i 1587 og var bonde- og krongods i 1647.
- Gården, som har et totalareal på 1.476 daa (1998), hvorav 570 daa dyrket mark, var i slekten Sæhiles eie fra 1798 til 1953. Den tilhører nå familien Holm.
- Sælid hadde spritbrenneri fra 1825, omgjort til aksjeselskap i 1896 (AS Sælid Spritfabrik), nedlagt i 1960.
- Gården har et av Norges største privatarkiver. Hovedbygningen i empirestil er oppført i 1850.
- I storhetstiden, da gården besto av 1800 mål innmark på det meste, ga gårdsbrenneri store inntekter. 250 okser og over 100 kyr ble føret opp på reststoffen fra akevittproduksjonen.
- Sælid drev også med eksport av landbruksprodukter.

(Kilde: bl.a. Store norske leksikon)

HERREROMMET: I dette biblioteket, som inneholder viktige deler av vår kulturarv, måtte hver bok rengjøres for muggangrep.

RÅTNER: Mange av vinduene på Sælid skulle ha vært skiftet ut, men det koster en formue om det skal gjøres riktig.

SPREKKER: Taket i Kongerommet, med motiv fra de fire årstider, har sprekk som trenger å bli utbedret.

FORVITRES: Tapeten av cellulose spiser opp seg selv i løpet av 100 år. De svarte flekkene i hjørnet viser tegn på at restaurering snart må til.

FINN ARNE
ERIKSRUD
974 24 689
ferdh-a.no

JENS ERIK
JENSROD
908 58 604
jeh@ha.no